

PRÁVĚ SE VRACÍM Z HRADU

AKTIVITA: VOLBY 1946: VOLEBNÍ PROGRAM KSČ

Anotace:	Aktivita vede žáky prostřednictvím práce s dobovými materiály ke konfrontaci lživých předvolebních slibů Komunistické strany Československa (citovaných z dobového materiálu z roku 1946) s realitou komunistického totalitního režimu.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a společnost, jazyk a jazyková komunikace OV: společenskovední vzdělávání / občanský vzdělávací základ, jazykové vzdělávání a komunikace
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, MV, VMEGS OV: OVDS
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, personální a sociální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	16+
Cíle:	Žáci: <ul style="list-style-type: none"> ▪ umí nacházet znaky dobové propagandy v předvolebních stranických materiálech KSČ ▪ jsou schopni nacházet v textu znaky kvaziargumentace ▪ lépe chápou příčiny poválečného nástupu totalitarismu k moci v naší zemi ▪ si uvědomují kořeny totalitního smýšlení v konkrétním historickém kontextu
Délka:	35 min.
Pomůcky:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ PRACOVNÍ LIST (výňatky z předvolebních materiálů KSČ – volby 1946) pro každého žáka ▪ LIST PRO UČITELE (výsledky voleb – parlamentní volby 1946) ▪ psací potřeby
Postup:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktivitu zahájíme projekcí filmu. 2. Po projekci žákům sdělíme téma, kterým jsou poslední svobodné parlamentní volby v Československu před nástupem čtyřicetileté vlády komunistické moci. Je-li třeba, vysvětlíme žákům historické okolnosti voleb, v nichž drtivou většinou zvítězili komunisté (strany Národní fronty, předpokládaná účast všech stran ve vládě, neexistence preferenčních hlasů, tzv. bílé lístky k demonstraci nesouhlasu s politikou NF). 3. Rozdáme žákům PRACOVNÍ LIST (výňatky z předvolebních materiálů KSČ – volby 1946)

a vyzveme je k tichému pročtení textu.

4. Použijeme tzv. metodu jednoho slova – tzn. na tabuli bez komentáře zapíšeme vždy jedno slovo, které se asociuje v mysli čtenářů na základě přečteného. (Slova se mohou opakovat. Neexistuje „chybná asociace“.)
5. Požádáme žáky, aby v textu podtrhali či zvýraznili pasáže, které se po nástupu komunistů k moci ukázaly jako lživé či sporné.
6. Společně diskutujeme nad zvýrazněnými pasážemi textu. Ptáme se na důvody, pro které se zdají být jednotlivé výroky vyhlané, sporné či nenaplněné a na způsoby kvaziargumentace, které v textu nacházíme.

Reflexe:

V reflexi se snažíme zobecnit zjištěné skutečnosti. Ptáme se, jaké má demokracie pojistky proti falešným předvolebním slibům (časově limitovaný mandát – periodicita svobodných voleb) a jak došlo k etablování komunistické moci v ČSR po únorovém puči (konfrontace s volbami roku 1948 – tzv. obrození Národní fronty od demokratických stran).

Zkušenosti z praxe:

Aktivitu jsem realizoval s žáky předmaturitního ročníku. Stříhový dokument Právě se vracím z hradu, díky svému přesahu do současnosti, vyvolával v žácích různorodé dojmy, o nichž lze hned ze začátku mluvit. Podle mě je však klíčové držet se schématu hodiny a dokument pochopit jako postup k určité úvaze.

Text pracovního listu, který na dokument volně navazuje, je vzhledem k následné reflexi velmi dobře zvolen. Asociace a psaní slov na tabuli bez komentáře fungují jako přehled o dojmech ostatních žáků a lze s nimi i v dalších krocích nebo při reflexi pracovat. Práci s textem lze navázat buď na předchozí dojmy (lež, propaganda, sliby, násilí, pohádka apod.), nebo se ptát na to, které pasáže jsou lživé či sporné, což je možné od sebe oddělit společně s hledáním konkrétních příkladů kvaziargumentace. Z mého pohledu je však nejdůležitější dojít k závěrečné reflexi, k níž celá aktivita směřuje. Na ni je nutno vyhradit si dostatek času.

Aktivita se výborně hodí k práci v dalších hodinách, kdy lze např. hledat konkrétní historická fakta a události po roce 1948, které lze za textem pracovního listu hledat, nebo se podrobněji orientovat v argumentaci apod. K aktivitě nejsou nutné hluboké znalosti, je spíše o hodnotách a postojích, což je velká výhoda pro učitele nejrůznějších předmětů.

Jan Novák, Gymnázium Nad Kavalírkou

PRÁVĚ SE VRACÍM Z HRADU

PRACOVNÍ LIST

VÝŇATKY Z PŘEDVOLEBNÍCH MATERIÁLŮ KSČ – VOLBY 1946

Pomluvy proti straně

Hloupé jsou všechny pomluvy proti komunistické straně. Rozšiřují o nás, že chceme totalitu. /.../ My však jsme rozumní a nechceme nikoho potlačovat. Víme, že celý národ nesmýšlí komunisticky a my sami jsme se proto vyslovili pro 4 strany. A jestli dnes tyto strany volají proti totalitě, říkáme jim: Dnes už totalita nehrozí, fašismus je poražen. Proč jste však proti totalitě nebojovali v době druhé republiky? /.../

Říkají nám dále, že sice dnes jsme pro rozdělení půdy, ale zítra, že zaženeme rolníky do kolchozů. S tím strašila rolníky Goebbelsova a Moravcova propaganda. Tím víc, jak postupovala Rudá armáda, zesilovali Goebbelsové, Moravcové a Hrubí své štvánice, aby rozrušili rostoucí důvěru rolníků k Sovětskému svazu a ke komunistické straně. Tím víc, jak se blíží volby, reakce znovu tuto lež opakuje a straší rolníky, že komunisté po volbách sáhnou ke zřizování kolchozů. Tyto reakční lži rozšiřují v předvolební kampani i někteří řečníci druhých politických stran. A jaká je skutečnost?

Komunisté, kteří nesou plnou odpovědnost za zemědělskou politiku v nové republice, ani v nejmenším se nedotkli soukromého majetku rolníků. Nezřídili ani jediný kolchoz. Naopak za 1 rok bylo rozděleno a dáno do soukromého vlastnictví celkem 1.500.000 ha půdy pro 140.000 rolnických rodin. /.../

Komunisté se soukromého vlastnictví rolníků nedotkli a nedotknou. To je jasné stanovisko komunistické strany a český národ, český zemědělec, měl již příležitost přesvědčit se o tom, že u nás se slova a činy nerozcházejí.

Další takovou pomluvou, kterou o nás rozšiřují reakcionáři a nepřátelé sociálního pokroku, je, že jsme proti náboženství a církvím. Rok naší činnosti ve vládě podal nezvratné důkazy o lživosti tohoto tvrzení. Nebyl zavřen jediný kostel, jedinému knězi nebyl zkřiven vlas na hlavě, nikdo nebyl pro svou víru pronásledován. Naopak byly zvýšeny státní platy kněžím. Kněží, kteří bojovali za osvobození a trpěli v nacistických věznicích, jsou ctěni a váženi. /.../

Komunisté rozlišují mezi upřímnými věřícími lidmi, kteří milují svou vlast a mezi škůdci lidstva, demokracie, kteří zneužívají náboženství k útokům proti vymoženostem lidu a zájmům národa. Z tribuny našeho VIII. sjezdu jasně prohlásil ministr informací Václav Kopecký, že jsme pro úplnou svobodu svědomí a vyznání a náboženskou snášlivost. /.../

Někteří lidé nás nemají rádi už proto, že jsme tak velkou, milionovou stranou. Pokoušejí se lidu namluvit, že nejsme národní stranou. /.../

Komunistická strana Československa své vlastenectví a svůj národní charakter nikdy neprokazovala slovy, ale vždycky jen a jen činy. Byla mluvčím národa v jeho nejtěžších hodinách, byla jedinou politickou stranou, která se v době okupace nerozpustila a jediná, jako pevný organizovaný celek, držela prapor národního odboje. /.../

Nakonec vytáhli proti nám také starý omšelý argument, že naše marxistické učení je našemu národu cizí. Vzpomeňte si, že když přišel T. G. Masaryk jako profesor z Vídně, také o něm tehdejší politikové říkali, že zanáší do Čech cizácké učení, protože přišel s pokrokovými myšlenkami. To je osud každého pokrokového učení, že je pomlouváno, a tak je to i našim učení. Co se o nás nalhali.

Zdroj: KREJČIŘÍK, Milan. Volby 1946. Volební program KSČ, Totalita.cz [online]. [cit. 2018-12-28].

Dostupné z: http://www.totalita.cz/volby/volby_1946_05_04.php

PRÁVĚ SE VRACÍM Z HRADU

LIST PRO UČITELE

VOLEBNÍ VÝSLEDKY – PARLAMENTNÍ VOLBY 1946

Čechy:				Morava:				Slovensko:			
1.	KSČ	1 541 826	43.25%	1.	KSČ	663 832	34.46%	1.	DS	988 275	61.43%
2.	ČSNS	898 250	25.20%	2.	ČSL	530 813	27.56%	2.	KSS	490 257	30.48%
3.	ČSL	580 107	16.27%	3.	ČSNS	400 667	20.20%	3.	SSL	67 575	4.20%
4.	ČSD	533 374	14.96%	4.	ČSD	322 397		4.	SP	49 983	3.11%
	bílé lístky	10 957	0.31%		bílé lístky	8 473	0.44%		bílé lístky	12 625	0.78%
celkem hlasovalo 3 564 514 voličů				celkem hlasovalo 1 926 182 voličů				celkem hlasovalo 1 608 715 voličů			

Celkové výsledky voleb v roce 1946:				
	strana	České země	Slovensko	mandáty
1.	KSČ	40,17%	---	93
2.	ČSNS	23,66%	---	55
3.	ČSL	20,24%	---	46
4.	ČSD	15,58%	---	37
5.	DS	---	62,0%	43
6.	KSS	---	38,37%	21
7.	SSL	---	3,73%	3
8.	SP	---	3,11%	2
celkem hlasovalo 7 099 411 voličů				300

Zdroj: KREJČIŘÍK, Milan. Volby 1946. Volební výsledky. Totalita.cz [online]. [cit. 2018-12-28].

Dostupné z: http://www.totalita.cz/volby/volby_1946_07.php